

PREDGOVOR EU

Dragi čitače,

Privilegovan sam što sam prvi put u prilici da pišem predgovor za godišnje izdanje Bele knjige Saveta stranih investitora.

Upućujem čestitke Savetu stranih investitora na impresivnom rastu, sa 14 kompanija članica u 2002. godini na preko 120 u 2021. godini, sa njihovim kombinovanim investicijama u Srbiji u visini od 36 milijardi evra i sa oko 100.000 zaposlenih. Moglo bi se reći da Evropska unija, na izvestan način, ima značajnu ulogu u Savetu stranih investitora, s obzirom na to da 68% svih kompanija u Savetu ima sedište u EU. Drago nam je što smo partneri sa Svetom stranih investitora, posebno u svetlu činjenice da su preporuke Saveta stranih investitora u velikoj meri usklađene sa našim preporukama.

Događaji i izazovi bez presedana potresli su svet u kome živimo. Već skoro dve godine se borimo protiv pandemije izazvane virusom COVID-19. Svi su morali da se prilagode, da budu fleksibilni i da podnesu teret ovih teških vremena. Kriza je imala ogromne ekonomske posledice na globalnu ekonomiju.

Srbija je blagovremeno odgovorila sa tri paketa ekonomskih podsticaja koji su bili dobro primljeni i uspešni u ublažavanju posledica krize. Kriza izazvana pandemijom je tako dovela samo do blage kontrakcije srpske privrede u 2020. godini, a ekonomski učinak Srbije se pokazao među najpovoljnijim u Evropi. Projekcije za 2021. godinu su optimistične, sa očekivanom stopom rasta BDP-a od oko 6-7%.

EU je do sada potrošila više od 10 miliona evra za hitnu pomoć za mala i srednja preduzeća, kako bi ublažila uticaj pandemije. Međutim, ukupni iznosi u ovoj oblasti su mnogo veći. U realnim iznosima, više od 200 miliona evra je uloženo u srpsku privredu, date su garancije u visini od 20 miliona evra, koje će omogućiti više od 180 miliona evra povoljnih kreditnih linija za srpska preduzeća, dok je 30 miliona evra namenjeno za inovacije, istraživanje i razvoj, čime proaktivno pružamo podršku naučnicima da izgrade most ka tržištu.

Privreda Srbije je, takođe, ostala blisko integrisana sa EU kao svojim najvažnijim trgovinskim partnerom koji čini 61,4% ukupne trgovinske razmene Republike Srbije u 2020. Ovaj udeo je ostao stabilan i u prvih osam meseci 2021. godine, iznoseći 61,2%. Štaviše, EU je daleko najveći izvor stranih direktnih investicija (SDI) u Srbiji. Investitori iz EU ostaju neprikosnoveni lideri u Srbiji sa 68% ukupnih SDI u

2020. godini. Ovo je nastavak decenijskog trenda po kome investicije iz EU čine preko 67% ukupnih SDI u Srbiji, dostižući ukupno 17,4 milijardi evra u periodu 2010-2020.

Značaj fondova EU koji se daju Srbiji je ogroman. Želeo bih da pomenem samo nekoliko projekata za ilustraciju, na primer železnički Koridor 10 (Beograd–Niš–Preševo), autoput mira (Niš–Merdare), oba od vitalnog značaja za unapređenje regionalne povezanosti. Nadalje, izgradnja gasnog interkonektora ili srpskog kraka Transbalkanskog elektroenergetskog koridora. Sve ove činjenice ilustruju koliko su EU i Srbija duboko povezane.

Kako EU podržava nastavak reformi u Srbiji? Jedan od naših ključnih instrumenata je Godišnji izveštaj Evropske komisije za Srbiju, koji prati napredak u svim oblastima od vitalnog značaja za proces pridruživanja Srbije EU. Izveštaj ocenjuje stanje reformi u oblastima kao što su politički kriterijumi, vladavina prava i demokratija, uključujući ekonomske kriterijume i postojanje funkcionalne tržišne ekonomije. Takođe, predstavlja stanje u 35 pregovaračkih poglavlja. Srbija je do sada otvorila 18 od 35 poglavlja koja su podeljena u 6 klastera, na osnovu revidirane metodologije proširenja EU. Izveštaj ukazuje na preostale reforme, dosledno prateći razvoj iz godine u godinu. Vladavina prava ostaje u središtu pregovaračkog procesa Srbije sa EU.

Još jedno važno sredstvo za zajedničko planiranje ekonomskih reformi u Srbiji je Program ekonomskih reformi. To je jedan od ključnih alata EU za praćenje ekonomskog upravljanja sa srednjoročnim makroekonomskim projekcijama, budžetskim planovima za naredne tri godine i programom strukturalnih reformi. Najnovija procena Evropske komisije o Programu ekonomskih reformi uključuje šest reformskih preporuka za Srbiju: održavanje makro-fiskalne stabilnosti, smanjenje sive ekonomije, obezbeđivanje snažnog regulatornog okvira finansijskog sektora, poboljšanje poslovnog okruženja, razvoj dugoročne energetske i klimatske strategije i smanjenje siromaštva.

Kako EU podržava održivi rast Srbije? Novi instrument za predpristupnu pomoć (IPA III) za period 2021-2027. koji je nedavno usvojen, predviđa grantove u vrednosti od više od 14 milijardi evra za podršku zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima u ključnim političkim, institucionalnim, društvenim i ekonomskim reformama. Fokusiće se na vladavinu prava i poštovanje osnovnih vrednosti, jačanje demokratskih institucija i reformu javne uprave,

promovisanje ekonomskog upravljanja i reformi koje vode unapređenju konkurentnosti.

IPA III takođe uključuje Ekonomski i investicioni plan za zapadni Balkan, koji ima za cilj da podstakne dugoročni ekonomski oporavak regiona, podrži zelenu i digitalnu tranziciju, podstakne regionalnu integraciju i konvergenciju sa standardima EU. Ekonomski i investicioni plan predviđa značajan investicioni paket u vrednosti od 9 milijardi evra grantova za region i očekuje se da će obezbediti dodatnih 20 milijardi evra investicija.

EU igra važnu ulogu u pokretanju ekonomskog rasta Srbije, u rasponu od podrške malim i srednjim preduzećima, preko podsticaja za digitalnu budućnost i razvoj inovativnih proizvoda. Kroz program EU Horizont 2020 i Fond za inovacionu delatnost Srbije, podržali smo brojne projekte uključujući digitalizaciju poljoprivrede i na putu smo da novosadski BioSens institut postane centar izvrsnosti.

Još jedna izuzetno važna oblast koju EU podržava je Zelena agenda za Zapadni Balkan, kao deo nove

razvojne strategije EU pod nazivom Zeleni dogovor. Zelena agenda obuhvata: akciju u borbi protiv klimatskih promena, uključujući dekarbonizaciju, energetiku i mobilnost; cirkularnu ekonomiju; biodiverzitet; borbu protiv zagađenja vazduha, vode i zemljišta i, konačno, održive sisteme proizvodnje hrane i ruralna područja. Zeleno je ključna reč za rast, radna mesta i zdravlje. Ulaganje u životnu sredinu i borbu protiv klimatskih promena je investicija za budućnost jer je cena nečinjenja mnogo veća.

Kao što se može zaključiti iz inicijativa koje sam naveo, ostalo je još dosta posla koji treba obaviti kroz reforme i zajedničke projekte. Na kraju bih pozvao donosioce odluka da iskoriste preporuke iznete u nedavno objavljenom Godišnjem izveštaju Evropske komisije za Srbiju, kao i raspoloživa finansijska sredstva potrebna za unapređenje privrede Srbije i kvaliteta života njenih građana, kako bi Srbija postala deo porodice Evropske unije.

Iskreno se radujem ostvarenju svega gore navedenog!

Srdačno,

Emanuele Žiofre
Ambasador Evropske unije u
Republici Srbiji